

Το Θεμελιώδες δικαίωμα προσβασιμότητας των ατόμων με ειδικές ανάγκες – ΑΜΕΑ και σχετικές ποινικές διατάξεις

Σχέση κανόνων δικαίου και κοινωνικών φαινομένων κατά την παραγωγή, εξέλιξη και εφαρμογή των οικείων νομοθετικών διατάξεων

Κάθε παράβαση του ποινικού νόμου και κάθε αντίστοιχη ποινή που απειλείται ενέχουν μία ηθικοκοινωνική αποδοκιμασία, η οποία όμως είναι πάντοτε συνυφασμένη με το χαρακτήρα της εγκληματικής πράξης. Ο ποινικός νόμος ερμηνεύεται κατά την εφαρμογή του (ιστορική, γραμματική, τελολογική, συστηματική, κ.λ.). Πλην, όμως, απαιτείται η προσήκουσα εφαρμογή, με γνώμονα και την οργάνωση της κοινωνίας (αλλά και την ηθική απαξία), κατά χρόνο και τόπο, αλλά και σύμφωνα με διεθνή κείμενα που έχουν κυρωθεί¹. Όταν η ποινή απειλείται και ο νόμος πρέπει να εφαρμοστεί απέναντι σε ομάδες ατόμων, που, στη σημερινή κοινωνία, άνευ ευθύνης τους, έχουν περιέλθει σε δυσχέρεια ή απομόνωση, με άμεση συνέπεια την αποστέρηση του ευρύτερου Συνταγματικού δικαιώματος της προσωπικότητάς τους ως μελών του κοινωνικού συνόλου, τότε δόκιμο θα ήταν να τυγχάνει μία εφαρμογή νομικών διατάξεων με βάση τη στάθμιση των συμφερόντων και πάντα υπό το πρίσμα της Συνταγματικής αναγνώρισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ώστε το Δίκαιο, κατά παρέκκλιση του νομικού δογματισμού, να μην αποκόπτεται από την κοινωνική πραγματικότητα².

1. Πολεοδομική ποινική Νομοθεσία και δικαίωμα προσβασιμότητας

Από την επισκόπηση των διατάξεων του άρθρου 65 Ν.3852/2010, Αρμοδιότητες του δημοτικού συμβουλίου, του άρθρου 73 του Ν.3852/2010, Επιτροπή Ποιότητας Ζωής –Αρμοδιότητες {«1.Η επιτροπή ποιότητας ζωής συνιστάται σε δήμους άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) κατοίκων, είναι αποφασιστικό και εισηγητικό όργανο άσκησης των σχετικών με την ποιότητα ζωής, τη χωροταξία, την πολεοδομία και την προστασία του περιβάλλοντος αρμοδιοτήτων του δήμου. Κατά την άσκηση των σχετικών

¹ Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) του ΟΗΕ (entered into force on 3 May 2008). Η Ευρωπαϊκή Ένωση κύρωσε τη Σύμβαση στις 23 Δεκεμβρίου 2010, ενώ τον Ιανουάριο του 2011 η διαδικασία ολοκληρώθηκε και τυπικά. Την 10.04.2012 κυρώθηκε από τη Βουλή των Ελλήνων.

Κατευθυντήριες Αρχές της Σύμβασης:

Ο σεβασμός της έμφυτης αξιοπρέπειας, της αυτονομίας, που περιλαμβάνει την ελευθερία να κάνει τις δικές του επιλογές, και την ανεξαρτησία των προσώπων.

Απαγόρευση των διακρίσεων.

Η πλήρης και αποτελεσματική συμμετοχή και ένταξη στην κοινωνία.

Ο σεβασμός της διαφορετικότητας και η αποδοχή των ατόμων με αναπηρία ως μέρος της ανθρώπινης ποικιλομορφίας και της ανθρωπότητας.

Ισότητα των ευκαιριών.

Προσβασιμότητα.

Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Ο σεβασμός των αναπτυσσόμενων ικανοτήτων των παιδιών με αναπηρία και ο σεβασμός για το δικαίωμα των παιδιών με αναπηρία να διατηρούν την ταυτότητά τους.

(ίδτε σχετ. ιστοσελίδα της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία)

² Ίδετε περαιτέρω, Ασπασία Ι. Τσαούση, Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας του Δικαίου ΑΠΘ, Διεπιστημονικότητα & Νομική Επιστήμη: Γιατί είναι αλληλένδετες & τι σημαίνει αυτό για την από κοινού ανάπτυξή τους, <https://doi.org/10.26262/culres.v4i0.4641>.

αρμοδιοτήτων της λαμβάνει ειδική μέριμνα για το σχεδιασμό δράσεων που αποβλέπουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και εν γένει την εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρίες», του άρθρου 93παρ.2,4 του ν.3463/2006 (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων) για τις αρμοδιότητες του δημοτικού συμβουλίου σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος και πολεοδομικής νομοθεσίας προκύπτει ότι, η πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση δύναται, με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου³, να προβαίνει σε κατασκευές (πολλώ δε μάλλον μεταλλικές κατασκευές), που να εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον, στο οποίο εντάσσεται και το ιδιαίτερο ειδικό συμφέρον των ατόμων που αντιμετωπίζουν δυσχέρεια κινήσεων. Άδεια της Πολεοδομικής Υπηρεσίας απαιτείται μόνον όταν τίγονται πολεοδομικές διατάξεις, γεγονός που καθιστά κάθε άλλη σχετική πράξη μη αξιόποινη ποινικά, εφόσον δεν προβλέπεται και δεν τιμωρείται από την ισχύουσα νομοθεσία ως ποινική παράβαση {άρ.19 του Ν.1577/1985⁴ (ΓΟΚ), υπ' αριθμ.52716/2001 Υπουργική Απόφαση της Υπ.ΠΕΧΩΔΕ (ΦΕΚ Β'1663/13.12.2001)⁵ με τίτλο «Κατασκευές και εγκαταστάσεις στους

³ Στους κοινόχρηστους χώρους οικισμού επιτρέπονται μόνον οι αναφερόμενες στο άρθρο 19 ΓΟΚ/1985 κατασκευές και γενικώς κατασκευές για την εξυπηρέτηση του προορισμού των χώρων αυτών ως κοινόχρηστων, απαιτείται δε απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με την οποία εγκρίνεται η κατ' αρχήν επέμβαση σε κοινόχρηστο χώρο αποκλειστικά και μόνο για την πραγματοποίηση των απαριθμούμενων στο παραπάνω άρθρο έργων και κατασκευών (σχετ.ΣτΕ1893/2017, Α'ΝΟΜΟΣ).

⁴ Κατά το άρθρο 19 του Ν.1577/1985 (ΓΟΚ) που αφορά σε κατασκευές και εγκαταστάσεις στους κοινόχρηστους χώρους για τις οποίες δεν απαιτείται άδεια. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου: «1. Στους κοινόχρηστους χώρους του οικισμού επιτρέπονται κατασκευές α) για τη διαμόρφωση του εδάφους, όπως κλίμακες, τοίχοι, διάδρομοι, κεκλιμένα επίπεδα, β) για τον εξοπλισμό τους, όπως στέγαστρα, αποχωρητήρια, περίπτερα, κιόσκια, τέντες, εγκαταστάσεις παιδότοπων και άθλησης, πάγκοι, γ) για τον εξωραϊσμό τους, όπως συντριβάνια, ανθοδόχες, εγκαταστάσεις στήριξης φυτών και γενικά κατασκευές για την εξυπηρέτηση του προορισμού των χώρων αυτών.

Όλες οι παραπάνω κατασκευές και εγκαταστάσεις πραγματοποιούνται από τον οικείο δήμο ή κοινότητα ή ύστερα από άδεια του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, από άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς ή νομικά πρόσωπα ή ιδιώτες. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται οι κατηγορίες των πιο πάνω κατασκευών ή εγκαταστάσεων για τις οποίες δεν απαιτείται οικοδομική άδεια. ...».

⁵ «Δεν απαιτείται οικοδομική άδεια στις εξής κατηγορίες κατασκευών ή εγκαταστάσεων μέσα στους κοινόχρηστους χώρους του οικισμού: α) Έργα και κατασκευές απαραίτητες για τη διαμόρφωση και προστασία του εδάφους όπως: κλίμακες, κεκλιμένα επίπεδα (ράμπες), τοίχοι, τοιχία αντιστήριξης, μικρές πεζογέφυρες, περιφράξεις, διάδρομοι, εκσκαφές και επιχώσεις και πάσης φύσεως δίκτυα υποδομής, β) Κατασκευές και εγκαταστάσεις εξοπλισμού για την λειτουργία των χώρων όπως: στέγαστρα, κιόσκια, τέντες και περίπτερα που συνολικά δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 20% της επιφάνειας του κοινόχρηστου χώρου και θα πρέπει να εντάσσονται σε εγκεκριμένο συνολικό σχεδιασμό.... . Όλες οι παραπάνω κατασκευές και εγκαταστάσεις θα μπορούν να αποτελούν ένα ενιαίο αισθητικό σύνολο και πραγματοποιούνται από τον οικείο δήμο ή κοινότητα ή από άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς ή νομικά πρόσωπα ή ιδιώτες, μετά από έγκριση της αντίστοιχης μελέτης από την αρμόδια κατά περίπτωση υπηρεσία της Νομαρχίας ή του Ο.Τ.Α, εφόσον διαθέτει τεχνική υπηρεσία.....». «Επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του παρόντος και των ειδικών όρων δόμησης της περιοχής, η κατασκευή ανεγκυστήρα με τις απολύτως αναγκαίες από τους ισχύοντες κανονισμούς διαστάσεις, καθώς και του αναγκαίου χώρου πρόσβασης σε αυτόν, σε υφιστάμενες κατά τη χρονολογία ισχύος της διάταξης αυτής οικοδομές που στερούνται αυτού και όπου διαμένουν άτομα με κινητική αναπηρία, εφόσον δεν βλέπεται υπέρμετρα το άμεσο οικιστικό περιβάλλον. Η παρέκκλιση αυτή χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωροταξίας Περιφέρειας, σύμφωνη γνώμη του περιφερειακού συμβουλίου χωροταξίας, οικισμού και περιβάλλοντος και μετά από αιτιολογημένη πρόταση της αρμόδιας υπηρεσίας Υγείας και Πρόνοιας της Περιφέρειας. Τα ανωτέρω μπορεί να εφαρμοστούν και σε κτίρια, στα οποία κατά το χρόνο ανέγερσής τους δεν επιβαλλόταν από τις ισχύουσες τότε διατάξεις η κατασκευή του ανεγκυστήρα και του χώρου πρόσβασης σε αυτόν. Στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται η αιτιολογημένη πρόταση της αρμόδιας υπηρεσίας Υγείας και Πρόνοιας της Περιφέρειας.....».

κοινόχρηστους χώρους του οικισμού για τις οποίες δεν απαιτείται άδεια οικοδομής»}. Για τη στοιχειοθέτηση του από το άρθρο 17 παρ.8 του Ν.1337/1983 – 22ΓΟΚ/1985 προβλεπόμενου πλημμελήματος της ανέγερσης ή κατασκευής από πρόθεση αυθαιρέτου κτίσματος απαιτούνται α) ιδιότητα του δράστη ως ιδιοκτήτη ή εντολέως ή εργολάβου και β) ανέγερση από αυτόν εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως **κτίσματος**⁶ χωρίς προηγούμενη άδεια της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας (Α.Π.1376/2019, Α΄ ΝΟΜΟΣ). Υπό αυτό το σκεπτικό, η τοποθέτηση μεταλλικής κατασκευής σε κοινόχρηστο χώρο μη δημόσιου οικοδομήματος δεν θα πρέπει να λογίζεται ως "κατασκευή" κατά την έννοια του άρ. 22 του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού, για την οποία απαιτείται άδεια της αρμόδιας Πολεοδομικής Υπηρεσίας, εάν δηλαδή είναι εργασία δόμησης (για την έννοια της «κατασκευής» πάντα επίκαιρη η ΑΠ1236/2000, Νο.Β.2001,298). Τούτο, δε, δεδομένου ότι η μεταβολή της χρήσης κτιρίου ή τμήματός του, είτε γίνεται χωρίς άδεια της πολεοδομικής υπηρεσίας, που απαιτείται όταν με τη μεταβολή θίγονται πολεοδομικές διατάξεις, είτε, πολύ περισσότερο, όταν δεν απαιτείται τέτοια άδεια, γιατί δεν θίγονται πολεοδομικές διατάξεις, δεν είναι αξιόποινη, αφού δεν υπάρχει γι' αυτή ποινική πρόβλεψη και κατά συνέπεια η πράξη αυτή είναι ανέγκλητη (άρ.5παρ.1,2, άρ.22παρ.4ΓΟΚ, άρ.17παρ.1,8Ν.1337/1983) (Α.Π.2292/2002. Ποιν.Λογ.2002, 2547)⁷.

Σε κάθε περίπτωση, ήδη με το άρθρο 27 παρ.2 του Ν.4067/2012, «2. Αντίστοιχα σε νομίμως υφιστάμενα κτίρια κατοικίας που δεν διασφαλίζουν προσβασιμότητα σε άτομα με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα επιτρέπεται **κατά παρέκκλιση κάθε ισχύουσας διάταξης, κανονισμού** (συμπεριλαμβανομένου του κανονισμού πολυκατοικίας) κλπ. η τοποθέτηση διάταξης (ράμπας ή αναβατορίου) που θα διασφαλίζει την πρόσβαση στα άτομα αυτά, από το πεζοδρόμιο στους εσωτερικούς / εξωτερικούς κοινόχρηστους χώρους, εφόσον διαμένουν ως ιδιοκτήτες ή ένοικοι στα παραπάνω κτίρια, με απαραίτητη προϋπόθεση την εξασφάλιση της ασφάλειας των χρηστών, τη σύνταξη ή ενημέρωση της Ταυτότητας Κτιρίου και την κάλυψη των εξόδων κατασκευής από τα ενδιαφερόμενα άτομα». Παράλληλα καθορίστηκε η ημερομηνία βάσει της οποίας τα κτίρια (υφιστάμενα) που δεν θα έχουν προσαρμοστεί και εφαρμόσει τις συγκεκριμένες διατάξεις θα κρίνονται αυθαίρετα. Το χρονικό όριο ολοκλήρωσης των απαραίτητων διαμορφώσεων προσβασιμότητας δόθηκε μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2020⁸. Δεν θα πρέπει, λοιπόν, να απαιτείται οικοδομική άδεια για την

⁶ Δηλ. «κατασκευή» με δομικά υλικά, σταθερή και άμεσα συνεχόμενη με το έδαφος.

⁷ Βλ.ειδικότερα άρθρο 26 παρ.1,2 Ν.4067/2012, « 1. Στους χώρους όλων των νέων κτιρίων εκτός των κτιρίων με χρήση κατοικίας, για τα οποία η άδεια δόμησης εκδίδεται μετά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η οριζόντια και κατακόρυφη αυτόνομη και ασφαλής προσπέλαση από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα και η εξυπηρέτηση αυτών σε όλους τους εξωτερικούς και εσωτερικούς χώρους των κτιρίων σύμφωνα με τις Οδηγίες Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Σχεδιάζοντας για Όλους», όπως αυτές τροποποιούνται και ισχύουν κάθε φορά. Στα κτίρια αυτά επιβάλλεται επίσης η πρόβλεψη προσβάσιμων σε άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων χώρων υγιεινής σε ποσοστό 5% των συνολικών χώρων υγιεινής για χρήση κοινού ή σε κάθε περίπτωση τουλάχιστον ένας ανά συγκρότημα χώρων υγιεινής, ο οποίος μπορεί να έχει μικτή χρήση (ανδρών / γυναικών). Οι παραπάνω προσβάσιμοι χώροι υγιεινής θα συνυπολογίζονται στον αριθμό χώρων υγιεινής που επιβάλλεται ανά χρήση από άλλες διατάξεις. Εφόσον τα παραπάνω κτίρια διαθέτουν χώρους στάθμευσης τότε ποσοστό 5% αυτών ή τουλάχιστον ένας θα διαμορφώνεται κατάλληλα για χρήση αναπηρικών αυτοκινήτων.

Ειδικά για τα κτίρια με χρήση κατοικίας επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η αυτόνομη και ασφαλής οριζόντια και κατακόρυφη προσπέλαση από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα σε όλους τους εξωτερικούς και εσωτερικούς κοινόχρηστους χώρους των κτιρίων κατοικίας, καθώς επίσης και η διασφάλιση συνθηκών εύκολης μετατρεψιμότητας των κατοικιών σε κατοικίες μελλοντικών χρηστών με αναπηρία / εμποδιζόμενων ατόμων, **χωρίς να θίγεται ο φέρων οργανισμός του κτιρίου**».

⁸ Βλ. από 09.07.2020 ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ Γραφείου Τύπου Υπ.Περιβάλλοντος & Ενέργειας: « ... Προβλέπονται απλές, «έξυπνες» και συνάμα όσο το δυνατόν οικονομικές λύσεις για την απαραίτητη

κατασκευή επικλινών επιπέδων (ράμπες) ή τυχόν άλλων (π.χ. ανελκυστήρες, μεταλλικές κατασκευές, κ.λ.) που καθιστούν επιτρεπτή την πρόσβαση των ατόμων Α.Μ.Ε.Α σε όσο το δυνατόν περισσότερα μέρη της πόλης διαβίωσής τους ή στις δημόσιες υπηρεσίες {σχετ. ΥΠΕΝ/ΔΕΣΕΔΠ/65826/699 (ΦΕΚ Β΄ 2998/20.07.2020), Τεχνικές οδηγίες προσαρμογής υφιστάμενων κτιρίων και υποδομών για την προσβασιμότητα αυτών σε άτομα με αναπηρία και εμποδιζόμενα άτομα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία}, καθώς δεν τίθουν την πολεοδομική νομοθεσία κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα, ενώ δεν τίθεται θέμα παράβασης του νόμου περί δημοσίων κτημάτων, καθώς κάθε τέτοια κατασκευή γίνεται από το ίδιο το Δημόσιο και για την εξυπηρέτηση του δημόσιου βίου και της καθημερινότητας των ατόμων μιας οργανωμένης κοινότητας. Απαιτείται η κατασκευή ή η τοποθέτηση κατασκευών να γίνεται κατά τρόπον που να μην επηρεάζεται τυχόν χαρακτηρισμένος ως παραδοσιακός οικισμός ή ο φέρων οργανισμός του κτιρίου. Σημειώνεται, όμως, ότι οι κατασκευές δημοσίου συμφέροντος, όπως οι συγκεκριμένες που αφορούν στα άτομα με κινητικές δυσχέρειες, δεν προσβάλλουν το παραδοσιακό στοιχείο, καθώς δεν αφορούν σε κατασκευές κτιρίων για τις οποίες απαιτείται οικοδομική άδεια, αλλά σε προσαρμογή των κοινόχρηστων χώρων στις ανάγκες της ολότητας και σε εργασίες μη υποκείμενες σε αδειοδότηση, προσθέτοντας, περαιτέρω, ότι, σε κάθε περίπτωση, η τοποθέτηση για παράδειγμα μεταλλικών επικλινών επιπέδων δεν εντάσσεται στην έννοια του «κτίσματος» κατά την πολεοδομική νομοθεσία (πρβλ. και Ε.Σ.Α.μεΑ. - Δήμος Αθηναίων, Από 22.07.2020 Πρωτόκολλο συνεργασίας με όχημα την προσβασιμότητα και τη συνεχή διαβούλευση). Αυθαίρετο κτίσμα δεν μπορεί να θεωρηθεί οιαδήποτε κατασκευή εξυπηρέτησης της προσβασιμότητας των ΑμεΑ, αλλά χαρακτηρίζεται ως αυθαίρετο το κτίριο που δεν προσαρμόστηκε στις ανάγκες των συμπολιτών μας. Με τον τρόπο αυτό, χρονικά λαμβάνει τέλος στα προβλήματα που διαιώνισαν ποινικές διαδικασίες σε βάρος των συμπολιτών μας, που αναγκάζονταν στην κατασκευή τρόπων πρόσβασης ακόμη και στις ίδιες τις οικίες τους.

2. Νομοθεσία περί αιγιαλού και παραλίας και δικαίωμα προσβασιμότητας:

Ιδίως από το άρθρο 29 του ν.2971/2001, σε συνδυασμό με το άρθρο 2παρ.1-4 του νόμου αυτού, σύμφωνα με το οποίο: *«1. Ο αιγιαλός, η παραλία, η όχθη, η παρόχθια ζώνη, το υδάτινο στοιχείο, ο πυθμένας και το υπέδαφος του βυθού της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και της κοίτης πλεύσιμου ποταμού είναι πράγματα κοινόχρηστα και ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, το οποίο έχει υποχρέωση να τα προστατεύει και να τα διαχειρίζεται, σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας και του χωροταξικού σχεδιασμού. 2. Η προστασία των κοινοχρήστων πραγμάτων και του οικοσυστήματος αυτών της παραγράφου 1 είναι ευθύνη του Κράτους, το οποίο μεριμνά για την οργάνωση και λειτουργία ολοκληρωμένου συστήματος καταγραφής, διαχείρισης, εποπτείας και ελέγχου τους, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, τις αρχές της αειφορίας και του χωροταξικού σχεδιασμού. 3. Κύριος προορισμός των κοινοχρήστων πραγμάτων της παραγράφου 1 είναι η ελεύθερη και ακώλυτη πρόσβαση του κοινού προς αυτά, καθώς και η επικοινωνία της ξηράς με τη θάλασσα, λιμνοθάλασσα, λίμνη ή ποταμό. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ύστερα από*

προσαρμογή των κτιρίων, με έμφαση τα δημόσια κτίρια η προσαρμογή των οποίων βάσει του ισχύοντος πλαισίου θα πρέπει να ολοκληρωθεί ως τις 31.12.2020, σε άλλη περίπτωση θα θεωρούνται αυθαίρετα ... ». Πέραν αυτών, για την υποβολή μελέτης προσβασιμότητας απαιτείται να εκδοθεί π.δ. (άρθρο 3 παρ. 2, 6 του ν.4030/2011).

εισήγηση του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού, επιτρέπεται η εξαίρεση τμημάτων των κοινοχρήστων πραγμάτων της παραγράφου 1 από την κοινή χρήση, αποκλειστικά και μόνο για την εξυπηρέτηση επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος που αφορά τη δημόσια ασφάλεια, την υγεία και την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Επιτρέπεται, επίσης, η παραχώρηση των πραγμάτων αυτών μόνο κατά χρήση, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. 4. Απαγορεύεται η κατασκευή κτισμάτων και εν γένει η τοποθέτηση κατασκευασμάτων στον αιγιαλό, την παραλία, την όχθη, την παρόχθια ζώνη, το υδάτινο στοιχείο, τον πυθμένα και το υπέδαφος του βυθού της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και της κοίτης πλεύσιμου ποταμού. **Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται μόνο η εκτέλεση έργων για την επιδίωξη των σκοπών τους οποίους προβλέπει ο παρών νόμος, καθώς και για τη διευκόλυνση πρόσβασης στους χώρους αυτούς ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑμεΑ)**», το άρθρο 13παρ.1,3 του ίδιου νόμου σύμφωνα με το οποίο «1. «Απλή χρήση» αιγιαλού, παραλίας, όχθης, παρόχθιας ζώνης, υδάτινου στοιχείου της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και πλεύσιμου ποταμού, είναι κάθε χρήση, **εφόσον από αυτή δεν παραβιάζεται ο προορισμός τους ως κοινοχρήστων πραγμάτων και δεν επέρχεται αλλοίωση στη φυσική μορφολογία τους και τα βιοτικά στοιχεία τους.** Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο, η παραχώρηση απλής χρήσης γίνεται έναντι ανταλλάγματος. Για την παραχώρηση της απλής χρήσης παρέχει αιτιολογημένη γνώμη ο οικείος Ο.Τ.Α. α' βαθμού με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, με την οποία προτείνονται οι αιγιαλοί, παραλίες, όχθες και παρόχθιας ζώνες που μπορεί να παραχωρηθούν, σύμφωνα με τη διαδικασία του παρόντος.3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται οι θέσεις προς παραχώρηση, τα τεχνικά θέματα, οι λοιποί όροι και οι προϋποθέσεις, και οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την παραχώρηση απλής χρήσης, ... 4. Είναι δυνατή η παραχώρηση της απλής χρήσης αιγιαλού, παραλίας, όχθης, παρόχθιας ζώνης, υδάτινου στοιχείου θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και πλεύσιμου ποταμού, **για την άσκηση δραστηριοτήτων που εξυπηρετούν τους λουόμενους ή την αναψυχή του κοινού, ιδίως για εκμίσθωση θαλάσσιων μέσων αναψυχής, ξαπλώστρων, ομπρελών, λειτουργία αυτοκινούμενου ή ρυμουλκούμενου τροχήλατου αναψυκτηρίου, καθώς και τραπεζοκαθισμάτων, εφόσον εξασφαλίζεται η ελεύθερη διέλευση του κοινού και ανάλογα με τη σύσταση του εδάφους του αιγιαλού, με τη διαδικασία και τους όρους των παρ. 2 και 3** », το άρθρο 15του ίδιου νόμου, προκύπτει ότι τέτοιες κατασκευές που εξυπηρετούν την πρόσβαση των ατόμων με δυσχέρειες κίνησης στην παραλία και το θαλάσσιο χώρο επ' ουδενί δύναται να χαρακτηριστούν ως αντίθετες με τις επιταγές νόμου περί αιγιαλού, καθώς οι οικείες διατάξεις του διευκολύνουν και επιβάλλουν την τοποθέτηση κατασκευών που επιτρέπουν την ακώλυτη πρόσβαση όλων των προσώπων της κοινωνίας στον, κοινό τοις πάσι, θαλάσσιο χώρο. Η τοποθέτηση ειδικής ράμπας (ή ακόμη και Mobi-mat, seatrac) στις παραλίες για την πρόσβαση των συμπολιτών με δυσχέρειες κινητικές, καθώς και κατασκευές που διευκολύνουν την παραμονή τους στις παραλίες αποτελούν κατασκευές θεμιτές καθώς εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν.2971/2001, δεν επηρεάζουν τον κοινοχρήστο χαρακτήρα και δεν αλλοιώνουν τον φυσικό προορισμό και μορφολογία του αιγιαλού και της παραλίας. Πέραν, δε, τούτου ο νόμος περί αιγιαλού, σαφώς, επιβάλλει με τις διατάξεις του την εξυπηρέτηση των λουομένων, χωρίς να διακρίνει τα άτομα με κινητικές ιδιαιτερότητες από τους λοιπούς λουόμενους, και ως εκ τούτου επιβάλλεται η Πολιτεία δια της πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης να μεριμνήσει για την αποφυγή του αποκλεισμού των ατόμων Α.Μ.Ε.Α και λοιπών

όμοιων από την απόλαυση «πραγμάτων» που ανήκουν σε όλους τους πολίτες. Η ελεύθερη και απρόσκοπτη πρόσβαση όλων των κοινωνιών αποτελεί πρώτη και βασική ανάγκη⁹. Προς τούτο άλλωστε ο νόμος δίνει την δυνατότητα παραχώρησης αιγιαλού για την τοποθέτηση κατασκευών και την άσκηση δραστηριοτήτων με μοναδικό στόχο την ακώλυτη πρόσβαση και χρήση του αιγιαλού και της παραλίας.

3. Το ποινικό αδίκημα της Παράνομης Βίας και το δικαίωμα προσβασιμότητας – διέλευσης.

Στο άρθρο 330ΠΚ τυποποιείται η αξιόποινη πράξη της παράνομης βίας, που ως διάταξη προστατεύει την ελευθερία του σχηματισμού και της εκδήλωσης βούλησης. «Υλικό αντικείμενο» της πράξης μπορεί να είναι άνθρωπος, έστω και μη ρητά κατονομαζόμενος, που εντάσσεται σε ένα κύκλο προσώπων - όπως εν προκειμένω τον κύκλο των ατόμων με ειδικές ικανότητες κίνησης - ώστε να αισθάνονται τα πρόσωπα αυτά την παράνομη βία (Στον Μ.Μαργαρίτη, ΕρμΠΚ, αρ.330ΠΚ, αριθμ.1,2). Στην έννοια της «σωματικής βίας» του άρθρου 330ΠΚ μπορεί να περιληφθεί και ο περιορισμός των κινήσεων των ατόμων με την πλήρη παρεμπόδιση των συγκεκριμένων ενεργειών που μπορούν να προβούν, με αποτέλεσμα, άμεσα και αιτιακά, να καθίσταται αδύνατη η πρόσβαση τους και η πραγματοποίηση της βούλησης των ατόμων αυτών για ελεύθερη μετακίνηση τους. Στην ίδια κατεύθυνση, στην έννοια της «άλλης παράνομης πράξης» μπορεί να υπαχθεί η παρεμπόδιση διέλευσής των ατόμων αυτών, π.χ. με την στάθμευση οχημάτων εμπροσθεν των επικλινών σημείων και στους ειδικούς για τα οχήματά τους χώρους, διότι η ενέργεια του δράστη μπορεί να είναι αντίθετη σε επιτακτικό ή απαγορευτικό κανόνα δικαίου, οποιουδήποτε κλάδου, γραπτού ή εθιμικού δικαίου (Πάντα επίκαιρη η Α.Π.618/1988, Π.Χρ.1988,736, σύμφωνα με την οποία *“Είναι παράνομη η απειλούμενη πράξη ή παράλειψη, όταν είναι αντίθετη με έναν απαγορευτικό ή επιτακτικό κανόνα δικαίου, οποιουδήποτε κλάδου, γραπτού ή εθιμικού. Ακόμα και στην περίπτωση που ο δράστης έχει δικαίωμα να τελέσει το κακό που απειλεί, παράνομη θεωρείται η απειλή, όταν στη συγκεκριμένη περίπτωση αποτελεί κατάχρηση δικαιώματος, κατά το άρθρο 281 του ΑσΚ. Ο δράστης πρέπει να ξέρει, πως η απειλούμενη πράξη ή παράλειψη είναι παράνομη και να θέλει έτσι να εξαναγκάσει τον άλλον, να πράξει ή να παραλείψει ή ν' ανεχθεί κάτι που δεν υποχρεούται”*), διά της οποίας το άτομο ΑΜΕΑ εξαναγκάζεται σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή. Άμεσο αποτέλεσμα τέτοιων ενεργειών είναι ο αποκλεισμός των συμπολιτών μας και φυσικά έκαστου επισκέπτη που αντιμετωπίζει όμοιες κινητικές δυσχέρειες. Τέτοιες ενέργειες βάλλουν κατάφωρα κατά των Συνταγματικών θεμελιωδών δικαιωμάτων των συμπολιτών μας με ειδικές ικανότητες. Πέραν ενδεχομένων των διοικητικών προστίμων/ποινών (π.χ. της αφαίρεσης πινακίδων, της μεταφοράς του οχήματος με γερανό της Τροχαίας και των λοιπών διοικητικών ποινών που προβλέπονται από τον ΚΟΚ), αντίστοιχες ενέργειες που περιορίζουν την κίνηση των ατόμων με κινητικές δυσχέρειες, εφόσον πληρούνται όλες οι αντικειμενικές και κυρίως οι υποκειμενικές προϋποθέσεις του άρθρου 330ΠΚ, τότε ενδεχομένως να μπορούν να στοιχειοθετήσουν το συγκεκριμένο αδίκημα (κατά περίπτωση πάντα), καθώς όταν σκοπίμως περιορίζεται το δικαίωμα πρόσβασης των ατόμων Α.Μ.Ε.Α. επιβάλλεται αυταρχικά παρανόμως και με έμμεση βία ο αποκλεισμός τους.

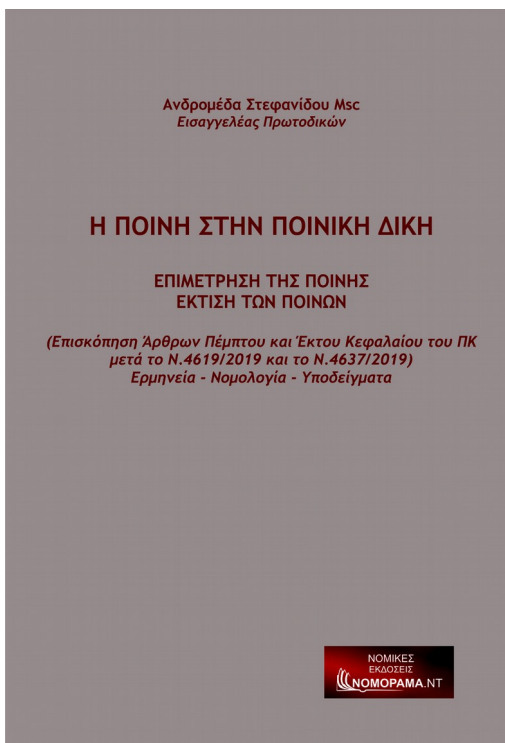
⁹ Βλ.Εκθεση Συνήγορου του πολίτη, για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, άρθρο 9, σελ.7επ.για την Προσβασιμότητα στο δομημένο περιβάλλον, την Προσβασιμότητα στα Μ.Μ.Ε. και την Προσβασιμότητα στο ψηφιακό περιβάλλον.

Επίμετρο

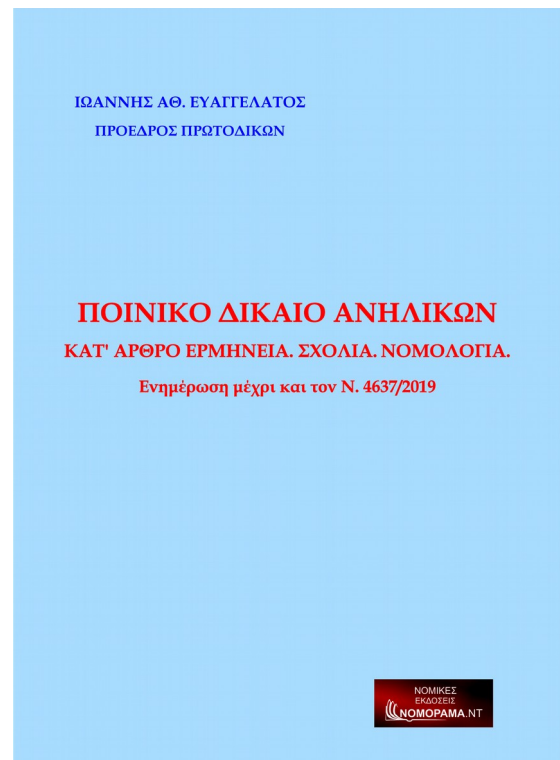
Υπό προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων (των προϋποθέσεων) τα όσα αναφέρονται στον Κανονισμό ΕΕ 1303/2013 {στην παρ. 5.4 του Παραρτήματος I αναφέρονται τα εξής: «1. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, σύμφωνα με το άρθρο 7 για την αποτροπή των διακρίσεων λόγω αναπηρίας. Οι διαχειριστικές αρχές φροντίζουν, μέσω λήψης μέτρων σε όλο τον κύκλο ζωής του προγράμματος, ώστε όλα τα προϊόντα, αγαθά, υπηρεσίες και υποδομές που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό και συγχρηματοδοτούνται από τα ΕΔΕΤ (Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία) να είναι προσβάσιμες σε όλους τους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία σε επίπεδο Ένωσης και σε εθνικό επίπεδο, συμβάλλοντας έτσι σε ένα περιβάλλον χωρίς εμπόδια για τα άτομα με αναπηρίες και τους ηλικιωμένους...} ή στον Οικοδομικό Κανονισμό (Ν.4067/2012) για την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία, μπορεί να στοιχειοθετηθεί και παράβαση του άρθρου 82ΑΠΚ "Έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά", εφόσον τα εμπόδια στην προσβασιμότητα τίθενται κατά παράβαση των οικείων επιταγών (βλ.ειδικότερα Ανδρομέδα Στεφανίδου, Έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά – Ανάλυση των διατάξεων του άρθρου 82^Α ΠΚ, <http://nomorama.nt.gr/data/documents/Egklema-me-Ratsistika-Kharakteristika.pdf>, ΝΟΜΟΣ, <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/egklima-me-ratsistika-haraktiristika-analysi-ton-diataxeon-toy-arthroy-82a-toy-poinikoy>).

ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ

ΣΑΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ

Σελ.240 Τιμή 32 ευρώ

Σελ.315 Τιμή 30 ευρώ

